

tumačenja o naravi granice. Također, osvrnuo se i na pisanje dnevnih novina Vjesnik i Novi list, koje su dnevno izvještavale o graničnom sporu.

Rubrika *Historiografija* sadržava ujedno i posljednji rad, *Povijest i mit o ujedinjenu Italije. Političko priznavanje i osporavanje Risorgimenta* (551-567), u kojem autor Andrea Possieri daje pregled događaja oko obilježavanja postanka ujedinjene Italije, odnosno obilježavanja 150. godišnjice ujedinjenja, te poteškoće s kojima su se organizatori susretali. Osim navedenog, objašnjava i odnos prema Risorgimentu, talijanskom narodnom preporodu, i ratu za ujedinjenje, kao i odnos prema Giuseppeu Garibaldiju, jednom od glavnih aktera u procesu ujedinjenja Italije.

Drugi broj godišnjaka također donosi ocjene i prikaze časopisa i zbornika (571-576), knjiga (577-618), znanstvenih i stručnih skupova (621-632), kao i obavijesti (635-639).

Ana Jura

Croatica christiana periodica. Časopis Instituta za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, god. 35, br. 67 (226 str.) – br. 68 (208 str.), Zagreb 2011.

U 35. godištu časopisa *Croatica christiana periodica*, u izdanju Instituta za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, izašli su 67. i 68. broj s ukupno 19 znanstvenih radova recentnih autora iz područja crkvene povijesti, sakralne umjetnosti, povijesti glazbe i književnosti.

Utjecaj kulta Blažene Djevice Marije na neke aspekte pobožnosti na istočnoj jadranskoj obali u razvijenoj i kasnoj srednjem vijeku (1-28) prvi je prilog 67. broja autorice Zrinke Novak. Potonja razlaže procvat, razvoj i širenje kulta Blažene Djevice Marije na neke aspekte pobožnosti (hodočašća, ikonografija, marjanske molitve, bratovštine) na istočnoj jadranskoj obali u razvijenoj i kasnoj srednjem vijeku.

Ivana Prijatelj Pavičić u članku *Ogledalo pravednog trgovca: ispovijed i traktat o krepostima iz kodeksa Buća* (29-64) transkribira i analizira dva teksta koji se nalaze u Biblioteci Marciani u Veneciji u kodeksu kotorskog podrijetla datiranom u 1466. godinu. Prvi tekst se vodi pod imenom *Traktat o manama*, iako nije riječ o traktatu, nego tekstu ispovjednog karaktera, dok je drugi *Traktat o krepostima*.

Slijedi rad *Prilog poznavanju djelovanja duhovnih osoba iz Hvara u Mlecima* (XV.-XVIII. st.) (65-76) Lovorke Čoralic o duhovnim osobama s Hvara i s područja Hvarske biskupije, koji se u Mlecima bilježe kao privremeni ili stalni useljenici, na temelju postojećih saznanja iz historiografije i arhivske građe Državnog arhiva u Veneciji (oporučni spisi, istražni procesi mletačke inkvizicije) te Arhiva Bratovštine sv. Jurja i Tripuna (knjige godišnjih prihoda i rashoda udruge).

Zasluge dominikanaca, posebno Serafina Razzija, Vinka Komnena, Jurja Križanića i Antonina Zazinovića u glazbenoj umjetnosti od kasnog srednjeg vijeka do 20. stoljeća, istražuje Ennio Stipčević u prilogu *Dominikanci i glazba u Hrvatskoj* (16.-20. stoljeće) (77-84).

Propovijed kao prozni žanr na primjeru propovijedi na blagdan sv. Ane, Đure Rapića, franjevačkog pisca 18. stoljeća i Hahna Modesta, njemačkog franjevca 18. stoljeća, prezentira Anela Mateljak u radu *Hrvatska i Njemačka propovjedna književnost: primjer Đure Rapića i Hahna Modesta* (18. stoljeće) (85-107). Uz analizu propovijedi autorica donosi i biografske podatke potonjih, te bibliografsku zastupljenost Đure Rapića.

Slavko Slišković prikazuje međusobne odnose Hrvata i Bugara na crkvenom području tijekom 19. i 20. stoljeća, *Hrvatsko-bugarski crkveni odnosi u 19. i 20. stoljeću* (109-124). Prvi dio rada posvećen je Josipu Jurju Strossmayeru i Euzebiju Fermedžinu, zatim najveći dio obuhva-

ća djelovanje hrvatskih katoličkih redovnika i redovnica u Bugarskoj, a na kraju autor obrađuje pravoslavni aspekt međusobnih veza, počevši od pokušaja stvaranja Hrvatske pravoslavne crkve, preko školovanja bugarskih pravoslavaca u Zagrebu do postizanja pravne osobnosti Bugarske pravoslavne crkve u Republici Hrvatskoj.

Na osnovi suvremene periodike i arhivske građe Jasna Turkalj u radu *Dr. Juraj Žerjavić – "spiritus agens" izbornog pokreta i "bune" u Mariji Bistrici 1892. godine?! (125-142)* rekonstruira bunu, odnosno izgrede puka u Mariji Bistrici u vrijeme izbora za Hrvatski sabor 1892. godine. U središtu zbivanja oko "bune" koja se događala uoči i nakon izbora narodnog zastupnika za stubički izborni kotar, našao se pravaš i bistrički župnik dr. Žerjavić.

Maja Polić pokušava utvrditi studente Augustineuma / Frintaneuma, najelitnije i najviše crkvene institucije Habsburške Monarhije, s prostora sadašnje Riječke nadbiskupije / metropolije u članku *Studenti Augustineuma (Frintaneuma) s područja Riječke nadbiskupije / metropolije (Zapadna Hrvatska) (143-152)*.

Prilogom *Neki naglasci u pastoralnom djelovanju biskupa Jurja Dobrile (1858.-1882.) (153-168)* Stipan Trogrlić nastoji ukazati na osnovnu orijentaciju u pastoralnom radu biskupa Jurja Dobrile u vrijeme kada je bio porečko-pulski (1858.-1875.), odnosno tršćansko-koparski biskup (1875.-1882.).

Životopis hvarskog biskupa Jordana Zaninovića na temelju objavljene literature i dokumenata iz Biskupskog i Kaptolskog arhiva u Hvaru iznosi Joško Bracanović u posljednjem članku ovoga broja, *Hvarski biskup Jordan Zazinović (1903.-1917.) (169-180)*.

Lovorka Čoralić otvara 68. broj časopisa *Croatica christiana periodica* radom *Grobnice hrvatske bratovštine sv. Jurja i Tripuna u mletačkoj crkvi malteškog reda (S. Giovanni Battista del Tempio) (1-14)*. Na osnovi objavljenih izvora i gradiva iz mletačkog Državnog arhiva i Arhiva Bratovštine sv. Jurja i Tripuna u Mlecima autorica u prvom dijelu rada detaljno govori o oblicima povezanosti hrvatskih iseljenika i njihove bratovštine s crkvom ivanovaca, odnosno malteških vitezoza, a u drugom dijelu raščlanjuje natpise na grobnicama koje su pripadale bratovštini.

Slijedi prilog na francuskom jeziku, *Une conception française des régions croates au XVIIe siècle: la réception de l'œuvre de Ivan Lucić dans son contexte (15-34)*, u kojem se Luc Oresković bavi problematikom francuskog poimanja hrvatskih krajeva u 17. stoljeću kroz recepciju djela Ivana Lučića.

Središte istraživanja Ante Teklića i Eugena Teklića usmjereno je na laički kanonikat Angelini koji je djelovao pri župnoj crkvi sv. Eufemije u Rovinju od 1725. do 1893. godine, u radu pod naslovom *Kanonikat Angelini u Rovinju (35-57)*. Uz cjelokupni prikaz djelovanja kanonikata u vjerskom i ceremonijalnom životu, autori također objavljuju cjelovite prijepise pravnih akata potonje institucije.

Na temelju antroponimijske građe sačuvane u matičnoj knjizi krštenih župe Luč Dubravka Božić Bogović provodi analizu osobnih imena (brojnost pojedinih osobnih imena, utjecaj štovanja svetice zaštitnice mjesne crkve na dodjeljivanje imena djeci, običaji davanja imena po roditeljima i krsnim kumovima) u članku *Osobna imena u matičnoj knjizi krštenih župne matice Luč krajem 18. stoljeća (59-68)*.

Herman Bollé i restauracija župne (ranije pavlinske) crkve u Remetama nakon potresa 1880. (69-85) prilog je Dragana Damjanovića u kojem rekonstruira kronologiju restauracije crkve u Remetama nakon potresa 9. studenog 1880., uz podatke o financijskim problemima i pitanje odabira stila.

Zlatko Kudelić u radu *Vjerske konverzije u Bosni i Hercegovini s kraja 19. i početkom 20. stoljeća u svjetlu nepoznatog arhivskog gradiva (87-111)* razmatra vjersku politiku austrougarskih vlasti u Bosni i Hercegovini na primjeru triju konverzija na katoličanstvo.

Kristina Riman u radu *Literarizacija iskustva (ili stvarnost) u Barleovu putopisu "Put na Volajsko jezero" (113-123)* nastoji ustanoviti u putopisnom tekstu Janka Barleà *Put na Volajsko*

jezero stvarnostnu osnovicu te literenu i idejnu nadogradnju. Ističe kako je tekst po literarnom diskursu putopis, dok se na sadržajnom planu ističu rodoljubne intencije Slovenca koji želi motivirati hrvatsku čitalačku publiku za putovanje po Sloveniji.

Pregled života i prevoditeljskog, kritičkog i književnog rada Stjepana Žgurića (1872.-1914.), s naglaskom na njegovu doprinosu hrvatskoj recepciji čeških i slovačkih prozaika književnog realizma, te utjecaj čeških književnika na Žgurićev književni opus donosi Marijan Šabić u članku *Češki i slovački obzori Stjepana Karlova Žgurića* (125-142).

Završni rad ovog broja je *Vjera i vjerska praksa u hrvatskim zbjezovima u El Shattu* (1944.-1946.) (143-152) Matea Bratanića. Autor nastoji dati bolji uvid u položaj svećenstva, njihov pastoralni rad s pukom, odnos Centralnog odbora zbjeza i ostaloga komunističkog rukovodstva prema njima i religiji općenito na području uz Sinaj, gdje su tijekom Drugoga svjetskog rata preko Visa, južne Italije i Sredozemnog mora do Egipta prebjegli stanovnici Dalmacije.

U oba broja nalazi se rubrika *Prikazi i recenzije*, koja sadrži prikaze relevantnih knjiga, časopisa, zbornika s područja historiografije (ukupno 29 prikaza) te završna rubrika *Publikacije* koju priređuje Marijan Biškup. Broj 68, uz navedeno, sadrži i rubriku *In memoriam* posvećenu Luji Margetiću i Rafi Bogišiću (191-198), te *Kroniku* (199-200) s podacima o međunarodnom simpoziju o bl. Augustinu Kažotiću.

Ana Biočić

***Scrinia Slavonica. Godišnjak Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskog instituta za povijest*, sv. 11, Slavonski Brod 2011., 622 str.**

U izdanju Hrvatskog instituta za povijest – Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje u Slavanskom Brodu 2011. izašao je jedanaesti svezak godišnjaka *Scrinia Slavonica*, glasila Podružnice. Glavni urednik je Stanko Andrić. Sadržaj godišnjaka obuhvaća četiri cjeline, od kojih prva sadrži 11 kronološki poredanih članaka. Druga cjelina donosi osvrt na prvo desetljeće izlaska časopisa *Scrinia Slavonica* (2001.-2010.), te bibliografiju do sada izašlih brojeva godišnjaka. Treća i četvrta cjelina su rubrike *In memoriam* i *Prikazi i osvrsti*.

Prva cjelina započinje člankom *Postrimski grad u južnoj Panoniji: primjer Cibalae* (7-30). Autori članka, Hrvoje Gračanin i Anita Rapan Papeša, raspravljaju o sudbini rimskoga grada u južnoj Panoniji nakon sloma rimske vlasti. Cilj rada jest odrediti osnovne tijekove urbane degradacije rimskih Cibala i obilježja njihove preobrazbe s osobitim obzirom na arheološku topografiju u kasnoantičkom i ranosrednjovjekovnom razdoblju. Od kraja 4. stoljeća, zbog krajnje nepovoljnih vojno-političkih prilika u savsko-dravsko-dunavskom međuriječju, grad se postupno počeo pretvarati u ruralnu cjelinu. Ovaj proces degradacije završen je za hunske dominacije kada je grad, kako se čini, u prvoj polovici 5. stoljeća izgubio svoju biskupiju. Sredinom 6. stoljeća, zbog svojeg vojno-strateškog položaja, nekadašnji grad postao je drugo po veličini naselje u južnopanonskom dijelu kraljevstva Gepida. Unatoč tome, južnopanonski prostor ipak je ponovo počeo oživljavati tek u 7. stoljeću.

Članak pod naslovom *Hlohovec i rod Iločkih* (31-50) napisala je Marija Grofova. Rad prvo prikazuje povijest utvrde i grada Hlohovca (mađ. Galgóc) u Njitranskoj županiji u razdoblju prije njegova dolaska u posjed obitelji Orahovičkih (poznatijih kao Iločki) 1349. godine. Te je godine grad na temelju darovnice Ljudevita I. Velikog došao u ruke njegovom vjernom dvorjaninu Nikoli, sinu Lovre Tota. U njegovom posjedu i posjedu njegovih potomaka ostao je sve do 1524. godine. Posebni naglasak u radu autorica je stavila na povlastice koje je s vremenom grad dobio, zatim hospital koji su ondje utemeljili Nikola Kont i supruga mu Klara, te crkvu sv. Mihaela čiji oltar prikazuje okrunjenu glavu, koja bi mogla predstavljati Nikolu Iločkog kao bosanskog kralja, što bi još trebalo potvrditi temeljitim heraldičkim istraživanjem.